Inese Lūsiņa, speciāli Dienai

Par mūziku — netradicionāli

- Mūzikas pētnieku Borisa Avrameca un Valda Muktupāvela pirmais kopīgais darbs ar Izglītības un zinātnes ministrijas atļauju iecerēts kā eksperimentāls mācību līdzeklis vispārizglītojošajās pamatskolās un vidusskolās, grāmata adresēta gan skolotājiem, gan mācāmajiem. Autori centušies saprotami un sistemātiski vēstīt par tēmām, par kurām latviešu valodā nav pieejami materiāli. Atšķirībā no līdzšinējiem mācību līdzekļiem, te runāts ne tikai par tautas un t.s. nopietno mūziku, bet arī par populāro mūziku no viduslaikiem līdz XX gs. beigu karaoke un tehnomūzikai. (Materiāls sakārtots trijās daļās: Mūzikas instrumentu mācība (organoloģija), Pasaules tautu mūzika, Populārā mūzika.)

Par īpašu grāmatas vērtību jāuzskata tas, ka gan mūzikas instrumenti, gan dažādie mūzikas veidi aprakstīti nevis šauri teorētiski, bet funkcionāli, etnomuzikoloģiski, aplūkojot tos konkrētajos vēsturiskajos, sociālajos apstākļos uz vispārējā kultūras fona. Vēl svarīgi, ka dota mūzikas instrumentu klasifikācija: (pašskaņi, plēvskaņi, stīgskaņi, gaisskaņi, elektrofoni). Īsi, bet sistemātiski stāstīts arī par populārās mūzikas stiliem, kā arī dots ieskats dažādu tautu muzicēšanas tradīcijās.

Grāmata patiks tiem, kuriem apnicis mūziku mācīt tradicionāli, pievēršoties tikai Eiropas un Latvijas klasiskajai mūzikai, komponistu biogrāfijām un koru dziedāšanai. Autori piedāvā «iet mūsdienīga cilvēka ceļu: iepazīt mūzikas dzīvi visā tās izpausmju dažādībā. (..) Tas nozīmē ieklausīties ne vien koncertzāļu un operteātru mūzikā, bet dzirdēt un saprast arī to, kas skan baznīcās un lauku sētās, radio, televīzijā un kino, kāzu godos un deju vakaros. Tas nozīmē arī iepazīt mūzikas radīšanas ierīces — mūzikas instrumentus, pievērsties tehnikai un tehnoloģijai, kas saistīta gan ar mūzikas radīšanu, gan tiražēšanu un izplatīšanu.»

Protams, grāmatas saturam ir robežas: par klasisko, kulta un XX gadsimta mūziku autori sola rakstīt jaunu darbu. Nav arī praktisko mājas un klases vingrinājumu. Toties visai plašā bibliogrāfija (80 grāmatu un 21 nošu izdevumu nosaukumi) lieti noderēs gan tiem, kuri vēlēsies ar konkrētām tēmām iepazīties dziļāk, gan tiem, kuri uzskatīs, ka mūzikas stundām ar grāmatā ievietotajiem mūzikas piemēriem nepietiek. Drīzumā iznāks arī skolotājam praktiķim būtisks pielikums, ko autori nosaukuši par «skaņu hrestomātiju»: 5 audiokasetes, kopumā septiņarpus stundu mūzikas, kas ļaus padarīt mācībstundas krietni aizraujošākas. Protams, žēl, ka ierindas mācībstundās izpaliks aprakstīto un atskaņoto mūzikas instrumentu vitāls demonstrējums natūrā, kā to grāmatas prezentācijā darīja Valdis Muktupāvels, kurš spēlēja gan kokli, gan dažādus eksotiskus cittautu instrumentus.